

Sanok 07.06.2019r.

RECENZJA

pracy doktorskiej lekarz KAMILI NOWAK

**Tytuł pracy: CECHY ZESPOŁU METABOLICZNEGO UCZNIÓW W WIEKU
10-18 LAT**

Promotor: Prof. dr hab. n. med. Alicja Krzyżaniak

Promotor pomocniczy: Prof. dr hab. n. med. Barbara Stawińska-Witoszyńska

W związku z uchwałą Wysokiej Rady Wydziału Lekarskiego I Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu z 14 maja 2019 roku o powołaniu mnie na recenzenta rozprawy doktorskiej lekarz Kamili Nowak, przesyłam na ręce Pani Dziekan ocenę pracy.

Praca ma typowy układ, postać komputeropisu o formacie A-4, oprawionego w twardą oprawę. Zawiera 159 stron wraz ze wszystkimi załącznikami. Na pracę składa się 7 głównych rozdziałów, z których w dwóch zawarte są podrozdziały. Budowa wewnętrzna przedstawionej treści, to: Wstęp; Cel pracy; Materiał i Metody; Wyniki badań; Dyskusja; Wnioski. Pozostałe części pracy, to: Piśmiennictwo; Spis tabel i rycin; Załączniki numerowane od 1 do 3.

W pracy Autorka zamieściła starannie opracowanych 107 tabel oraz 20 rycin o bardzo dobrej szacie graficznej.

Podjęty przez Doktorantkę temat stanowi niezwykle ważny problem zdrowotny, który dotyczy około piątej części dzieci i młodzieży w Polsce. Ze względu na to, że zespół metaboliczny rozpoznawany jest u dzieci i młodzieży z każdym rokiem coraz częściej, niewątpliwie jest to problem zdrowia publicznego, w tym medycyny szkolnej.

Epidemia chorób serca i naczyń może być opanowana przez strategię, w której główny nacisk kładzie się na profilaktykę pierwotną, w celu zapobiegania pierwszym epizodom tych chorób, i powinna być prowadzona już od wczesnego dzieciństwa.

Podwyższone wartości ciśnienia oraz nadwaga i otyłość należą do najważniejszych czynników ryzyka zdarzeń sercowo-naczyniowych, a przecież są to parametry, które powinny stanowić stały element oceny stanu zdrowia dzieci i młodzieży. Biorąc pod uwagę wzrost częstości występowania otyłości oraz nadciśnienia samoistnego u dzieci, należy tu pamiętać o zjawisku trackingu - utrzymywania się wysokich wartości ciśnienia oraz masy ciała od dzieciństwa do pełnej dojrzałości.

Pomimo tego, że profilaktyka jest wpisana w podstawowe kanony pracy lekarza pediatrii, to jednak mierzenie ciśnienia oraz poszerzona ocena wskaźników antropometrycznych nie stała się jeszcze nieodłącznym elementem badania podczas wizyty u pediatrii. Dodatkowym

atrybutem wskazującym na potrzebę oceny ciśnienia oraz wysokości i masy ciała a także obwodów talii i biodra jest fakt, że u lekarza pediatry jest możliwość porównania tych parametrów ze wskaźnikami rodziców.

„**Wstęp**” stanowi bardzo dobre wprowadzenie do omawianego problemu badawczego w aspekcie przedstawionych w Wynikach badań zagadnień. Doktorantka w oparciu o piśmiennictwo przedstawiła najważniejsze zagadnienia dotyczące definiowania pojęcia zespołu metabolicznego, a także rodzajów problemów naukowych w zakresie ujednoczenia tego pojęcia.

„**Cel pracy**” – Autorka przedstawiła prawidłowo sformułowany cel główny, uzupełniony trzema celami szczegółowymi. Zostały one bardzo dobrze przyporządkowane tematowi badawczemu. Jakość celów jest poparta jakością wyników badań i wniosków.

„**Material i metodyka pracy**” – Doktorantka krótko przedstawiła badaną grupę pod względem liczebności i miejsca prowadzonych badań. Grupę badanych w liczbie 259 osób stanowiły dzieci w wieku 10-18 lat, uczących się w szkole podstawowej, gimnazjum, liceum i technikum. Liczebność badanej grupy jest w pełni wystarczająca do przeprowadzenia poprawnego wnioskowania, także o charakterze epidemiologicznym.

Należy podkreślić, że Doktorantka do zebrania danych zastosowała narzędzie badawcze, którym był autorski Kwestionariusz – badanie przedmiotowe, na który składały się trzy części, z których każda adresowana była do innej osoby biorących udział w realizowaniu badania. Były to: 1. Karta badania przesiewowego, którą wypełniała pielęgniarka; 2. Ankieta do badania przesiewowego, którą wypełniali rodzice; 3. Karta badania przesiewowego, którą wypełniał lekarz. Taki sposób zebrania danych zapewnił ich rzetelność.

U badanych osób zostały wykonane pomiary antropometryczne, ciśnienie tętnicze krwi, wskaźnik BMI, zgodnie z określonymi standardowymi wymogami (przyporządkowanymi metodami).

Do przedstawienia wyników badań Doktorantka zastosowała prawidłowo dobrane rodzaje metod statystycznych (podstawowych i wielowymiarowych), zarówno dla parametrów ilościowych, jaki i zmiennych jakościowych.

Rozdział – „**Wyniki badań**” Autorka zawarła na 81 stronach, ułożonych w 7 podrozdziałach, w których poszczególne problemy są opracowane zgodnie z układem zagadnień przedstawionych w narzędziu badawczym. W 6 podrozdziałach Doktorantka przedstawiła wyniki badań dotyczące takich zagadnień, jak wskaźniki antropometryczne, rozwój płciowy, wartości pomiarów ciśnienia skurczowego i rozkurczowego oraz tętna, obciążony wywiad rodzinny i stan zdrowia z uwzględnieniem subiektywnych dolegliwości i wybranych czynników stylu życia – w oparciu, o które w 7 podrozdziale, jakim było podsumowanie, wykazała rodzaje określonych czynników ryzyka zespołu metabolicznego, które mogą stanowić zagrożenie rozwoju cech pełnego zespołu. Z badań wynika, że aż czwarta część młodych osób predysponuje do rozpoznania zespołu metabolicznego. Doktorantka

2. W pracach naukowych powinno się unikać skrótów, typu wg, lepiej jest napisać według. Zamiast ilość osób, powinna być liczba osób.

3. W pracy wystąpiły nieliczne błędy typu interpunkcyjnego i trudnych do uniknięcia błędów literowych.

Zawarte uwagi w tej ocenie nie umniejszają wartości pracy. Ze względu na wysoką jakość rozprawy zachęcam Autorkę do kontynuowania badań o tej tematyce, głównie ze względu na ogromne potrzeby rozwijania skutecznych metod edukacji zdrowotnej dla wielu grup społecznych.

W podsumowaniu stwierdzam, że rozprawa doktorska, pt. „Cechy zespołu metabolicznego uczniów w wieku 10-18 lat” autorstwa lekarza Kamili Nowak jest wykonana wzorowo, z dużą starannością, napisana bardzo dobrym polskim językiem i jednocześnie poprawnym językiem pod względem naukowym.

Na podkreślenie zasługuje to, że praca jest interesująca pod względem liczby i jakości zebranych cech i wnosi wiedzę w zakresie szczegółowych wartości danych występowania rodzajów składowych zespołu metabolicznego, a ze względu na liczbę badanych można z całą pewnością stwierdzić, że epidemiologicznych.

Pragnę podkreślić, że praca badawcza wymagała od doktorantki dużej staranności pod względem organizacyjnym, głównie ze względu na żmudne i czasochłonne zbieranie materiałów.

Przedstawiona ocena rozprawy doktorskiej oraz duże zaangażowanie Doktorantki w pracę badawczą pozwala na stwierdzenie, że lekarz Kamila Nowak dowiodła, że jest w pełni przygotowana do prowadzenia badań naukowych zarówno samodzielnie, jak i w zespole. Wykazała umiejętności doboru materiału badawczego, metod badawczych; doboru właściwych do rodzaju badań zmiennych, metod statystycznych; doboru narzędzi badawczych do określonej problematyki; opracowania wyników badań; trafnego doboru piśmiennictwa do tematu badawczego.

W oparciu o przedstawioną ocenę stwierdzam, że praca doktorska lekarz Kamili Nowak w pełni odpowiada wymogom Ustawy o Szkolnictwie Wyższym w zakresie prac doktorskich i wnoszę do Pani Dziekan i Wysokiej Rady Wydziału Lekarskiego I Uniwersytetu Medycznego w Poznaniu o dopuszczenie Doktorantki do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Jednocześnie ze względu na wagę podjętego problemu, którego składowe o charakterze zdrowotnym i społecznym stanowią czynniki ryzyka zagrażające zdrowiu i życiu człowieka; trafność zastosowanych metod statystycznych oraz spójność naukową zwracam się do Pani Dziekan i Wysokiej Rady Wydziału Lekarskiego I Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu o wyróżnienie tej pracy.

Prof. dr hab. n. med. Irena Dorota Karwał
Irena D. Karwał
Specjalista w dziedzinie Epidemiologii

